

Preek op de dag der armen, 14 nov. 2021 (Hans Vossenaar)
Beste mensen,

Wanneer Marcus zijn evangelie schrijft,
is de herinnering aan de verwoesting van de tempel van Jeruzalem nog tamelijk vers.
Bovendien is het nog niet zo lang geleden
dat wrede keizers mensen letterlijk voor de leeuwen gooiden.
Voor velen moet dat alles beeld geweest zijn van de ondergang van de wereld.
In het evangelie is dit als een soort noodkreet zo verwoord:
'de verschrikkingen die de zon verduisteren en de maan geen licht meer geven'.

Beste mensen, het mag u duidelijk zijn dat dit beeldtaal is.
Beeldtaal voor gebeurtenissen die een hevige schok teweeg brengen
en waardoor mensen het vertrouwde levensgevoel verliezen.
Ze ervaren onzekerheid, machteloosheid en gebrek aan eigenwaarde.
Een mens heeft er dan meer baat bij dat iemand hem helpt de realiteit onder ogen te zien
zodat hij kan leren ermee om te gaan, een weg in te gaan
'er weg mee weet' zoals we zeggen.
En ook dat meldt Marcus ons: de Mensenzoon zal komen en allen bijeen brengen,
net zoals in de eerste lezing vorst Michaël zal opstaan
om de kinderen van zijn volk te beschermen.

We weten het eigenlijk allemaal wel,
we kunnen met de lezingen van zo'n slordige 20 eeuwen terug
zelfs zeggen dat het een aloud gegeven is.
Maar ... maar toch, nog steeds zijn er verschrikkingen,
en nog steeds hebben we dan helpende handen nodig.
Denk maar aan de grote overstromingen in o.a. Limburg, afgelopen zomer,
we kennen de beelden, maar vergeten heel snel de hevigheid
waaraan de getroffenen nog steeds lijden en nog immer bezig zijn
met het heropbouwen van hun huis en hun bestaan.
Velen leunen achterover, en willen niet begrijpen
dat deze klimaatveranderingen echt door menselijk falen worden veroorzaakt.
Of denk aan de toeslagenaffaire, waar talloze mensen de dupe werden
van een staat die de grip op gerechtigheid en rechtvaardigheid verloren is.
De rechtstaat is weg, de bescherming van de burger laat te wensen over,
en zij die geroepen zijn om te helpen, lijken verlamd te zijn.
Beste mensen, deze lijst zouden we nog kunnen aanvullen met zovele andere gebeurtenissen.
Ze staan niet op zichzelf, ze worden echt veroorzaakt door menselijk handelen,
En dus zouden mensen de eersten moeten zijn zich te melden
om de nood van zovelen te lenigen.

Vandaag, de 14de november is ook uitgeroepen tot 'dag van de armoede'.
Van echte armoede, wel te verstaan.
De Verenigde Naties omschrijven armoede als
"het niet kunnen voorzien in de eerste levensbehoeften".
Veel onderzoeken tonen aan dat in een rijk land als Nederland
steeds meer mensen door armoede getroffen worden.
We spreken in Nederland over absolute armoede als mensen leven

onder de lage-inkomensgrens en bv. niet beschikken over (gezond) voedsel, huisvesting, toegang tot gezondheidszorg (bv. een zorgverzekering) of geen mogelijkheden hebben om verder te leren na de verplichte schoolperiode. Noem daar maar bij dat velen de hoge gas- en lichtrekeningen niet kunnen betalen, en dus bijna letterlijk in de kou staan.

Beste mensen, de kern van armoede is een knellende financiële situatie, de absolute armoede, maar er is ook een stille armoede.

Deze betreft de gevoelens van schaamte, onzekerheid, machteloosheid en gebrek aan eigenwaarde, die ontstaan door de absolute armoede. Denk aan werkloosheid, zzp-ers (zelfstandig zonder poen), maar ook vluchtelingen, ex-gedetineerden, maar ook gescheiden mensen (nieuwe huisvesting valt duur uit) ... we kennen het lijstje wel

We weten het wellicht wel, maar zien het mogelijk niet: mensen die in armoede leven worden volledig in beslag genomen doordat ze geen geld hebben, en trekken zich steeds meer terug in eigen kring. Ze denken dat de situatie hun eigen schuld is en voelen zich tekortschieten.

Armoede heeft dus alles te maken met beperkte maatschappelijke participatie. Armoede maakt de kans op problemen met werkloosheid, uitkeringen, relaties, schulden, gezondheid en wonen groter.

Bijkomende problemen zijn verslaving, vereenzaming, criminaliteit, dakloosheid. Dus eigenlijk leidt iedere vorm van armoede tot verlies aan toekomstperspectief.

Beste mensen, wanneer we de statistieken van het CBS over de vermogens zien vallen je bijna de schoenen uit en komt het schaamrood ons op de kaken. Het meest schrijnende getal toont de grote ongelijkheid: het totale vermogen van alle huishoudens in Nederland wordt geschat op 1260 miljard. De rijkste 10% heeft 64% daarvan, dus 90% deelt de overige 36%. De kloof tussen arm en rijk wordt groter en groter. Het is dus raar gesteld in Nederland, trouwens in vele landen. Ook zo gezien: de jonge gezinnen verdienen minder, maar hebben de hoogste kosten (denk maar aan huisvesting, vervoer, kinderen, opleidingsschulden... etc) terwijl de ouderen die minder behoeven en minder uitgeven, het meest verdienen.

Beste mensen, de verschrikkingen waarover het evangelie spreekt, zijn in onze dagen veelal de ervaringen van en rond armoede. Voedselbanken geven voedsel, maar zijn evenzeer betrokken bij de schuldsanering, want velen van de genoemde groepen begrijpen helemaal niets van de vele loketten waarnaar ze door de burgerlijke overheid verwezen worden. U weet het wellicht: de toeslagenaffaire was ook zo groot door de niet-communicatie tussen de verschillende departementen van de regering (door de AVG beet ze in haar eigen staart), en door de wirwar van wetten, waar – zo schrijft Pieter Omzigt in zijn boek - niemand echt iets van kan snappen. We hebben het dus zo moeilijk gemaakt dat het een onmogelijkheid is om mensen tot steun te zijn.

Beste mensen, in het evangelie meldt Marcus dat de Mensenzoon zal komen om allen te beschermen en bijeen te brengen. Allen, uit alle windstreken. Hij, de mensenzoon, zoon van mensen, zoals wij mensen zijn, Hij kan helpen zoals wij kunnen helpen.

In de brochure 'ARM, En wat doet de kerk' hebben de kerken in Nederland vele voorbeelden gegeven van mensen die daadwerkelijk anderen te hulp schieten: in voedselbanken, in caritas, in vluchtelingenwerk, in straatpastoraat, in ... you name it. Mensen helpen mensen, en de reden daarvoor is helder. Zij willen de absolute armoede aan de kaak stellen, en werken op de achtergrond aan de stille armoede door mensen bij van alles te betrekken. Naastenliefde noemen we dat, en we mogende naastenliefde zoals Jezus ons die heeft voorgeleefd, werkelijk leven. Wij mensen hebben zorg voor ons zelf, en omdat het gebod luidt 'Heb de naaste lief, hij is als u', moeten wij ook zorg hebben voor elkaar, voor elke medemens, ongeacht waar hij vandaan komt, hoe hij is, wie hij is. God zelf zond zijn Zoon om ons het voorbeeld te geven, en zo vraagt God van ons om kwetsbare mensen te zien, zoals Hij ook doet. Het evangelie met al de verschrikkingen staat nog midden in onze samenleving, de problemen zij niet opgelost, en misschien kunnen wij die problemen niet eens oplossen. Maar: laat het evangelie zoals we dat hier kunnen zien, een wake-up call zijn, Dat we ons bewust worden van onze rijkdom die te delen is, juist en alleen omdat ieder evenveel recht op leven heeft. Amen

JV 14 nov 2021 (Nu)

Vorbeden

Bidden we voor de mensen die in onze wereld worden aangeduid met woorden als 'publiek', 'massa', 'product' of 'nummer zoveel' en die nauwelijks deel hebben aan onze samenleving:
dat er monden zijn die hen bij name noemen...
dat er mensen zijn die met hen het eten en drinken willen delen,
dat er mensen zijn die hen uitnodigen met hen op te trekken,
dat wij die mensen zijn met en voor elkaar.
Laat ons bidden.

Bidden we voor alle organisaties en vrijwilligers die mensen in armoede samen brengt en een stem geeft:
dat zij mensen blijft verbinden en inspireren tot solidariteit,
dat zij mensen bewust en sterk maakt,
zodat zij willen en kunnen participeren aan onze samenleving...
Laat ons bidden.

Bidden we om die andere wereld waarin een lach, een blik, een hand een duidelijke boodschap zijn,
dat wij mensen zijn met en voor elkaar;
dat wij durven kiezen voor een andere wereld waarin je kwetsbaar wordt gezien, gehoord en begrepen.
Dat wij dat willen zijn met en voor elkaar.
Laat ons bidden.

Bidden wij om die andere wereld is
Waar in mensen in vriendschap bij elkaar mogen thuis komen.
Waar vertrouwen heerst midden die wereld van verschil.
Mogen wij dat geloven voor elkaar.
Laat ons bidden.

Bidden wij om een andere wereld waarin mensen hechten aan natuur en zorg hebben voor het milieu,
dat wij de aarde niet vernielen, niet uitbuiten,
maar leefbaar houden voor huidige en toekomstige generaties.
Dat de wereldleiders om het klimaat bijeen zich metterdaad inzetten voor ons gemeenschappelijk huis: moeder aarde,
dat wij ons inzetten voor het milieu daar waar wij in verantwoordelijkheid gesteld zijn.
Laat ons bidden.

Intenties

Goede God, deze gebeden leggen wij voor u neer,
Deze gebeden zeggen en horen wij, wetende dat ook Gij van ons vraagt om goed met elkaar en met de aarde om te gaan.
Door Christus, onze Heer.
Amen.